

СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ

Филолошко-уметнички факултет Крагујевац
СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
Зборник радова са XIII међународног научног скупа
одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу
(26–27. X 2018)

Књига III

**РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ
&
NEW BORN ART**

Уређивачки одбор

- Mr Зоран Комадина, редовни професор (декан)
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Милош Ковачевић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Драган Бошковић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Бранка Радовић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Јелена Атанасијевић, ванредни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Анђелка Пејовић, редовни професор
Филолошки факултет, Београд
Др Владимир Поломац, ванредни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Никола Бубања, ванредни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Часлав Николић, ванредни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Мирјана Мишковић Луковић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Катарина Мелић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Др Персида Лазаревић ди Ђакомо, редовни професор
Универзитет „Г. г Анунцио”, Пескара, Италија
Др Ала Татаренко, ванредни професор
Филолошки факултет Универзитета „Иван Франко”, Лавов, Украјина
Др Зринка Блажевић, ванредни професор
Филозофски факултет, Загреб, Хрватска
Др Миланка Бабић, редовни професор
Филозофски факултет, Универзитет Источно Сарајево, Босна и Херцеговина
Др Михај Радан, редовни професор
Факултет за историју, филологију и теологију, Тамишвар, Румунија
Др Димка Савова, редовни професор
Факултет за словенску филологију, Софија, Бугарска
Др Јелица Стојановић, редовни професор
Филозофски факултет, Никшић, Црна Гора

Уредници

Проф. др Биљана Мандић
Проф. др Јелена Атанасијевић

Рецензенти

- др Снежана Николајевић, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Зоран Комадина, редовни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Дубравка Јовичић, редовни професор, Факултет музичке уметности у Београду
др Јасна Вељановић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Марија Ђирић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Зоран Божанић, ванредни професор, Факултет музичке уметности у Београду
др Сања Радиновић, ванредни професор, Факултет музичке уметности у Београду
др Слободан Кодела, ванредни професор, Факултет уметности у Нишу
др Сања Пантовић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Ања Лазаревић Коцић, доцент, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Невена Вујошевић, доцент, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
др Јелена Беочанин, доцент, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
Др Данијела М. Димковић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу
Др Дијана Милетић, ванредни професор, Академија уметности Универзитета у Новом Саду
Др Маријана Пауновић, доцент, Факултет примењених уметности Универзитета у Београду
Др Војислав Л. Илић, доцент, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу
Др Милан Д. Максимовић, доцент, Архитектонски факултет Универзитета у Београду

СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
Зборник радова са XIII међународног научног скупа
одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу
(26–27. X 2018)

Књига III

РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ
&
NEW BORN ART

Уредници
Проф. др Биљана Мандић
Проф. др Јелена Атанасијевић

Крагујевац, 2019.

ТРИ СВЕСКЕ РАДОВА СА XIII МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ

На Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, по традицији, последњег октобарског викенда одржава се међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*. Овога пута то је био XIII скуп, а одржан је 26-27. 10. 2018. године. На овом дводневном научном скупу са рефератима је учествовало 211 учесника, и то 203 из земље и 8 из иностранства (Хрватске, БиХ, Мађарске, Бугарске, Румуније).

Скуп је имао четири тематске целине: лингвистичку, књижевнокултуролошку и две уметничке: теорија музике и примењена/ликовна уметност.

Лингвистичка тема скупа била је ВУКОВ СРПСКИ РЈЕЧНИК И 200 ГОДИНА САВРЕМЕНОГ СРПСКОГ ЈЕЗИКА, а део је проблематике која се истражује на пројекту *178014: Динамика стурктура савременог српског језика*, који се у оквиру основних истраживања изводи на ФИЛУМ-у, а финансира га Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Циљ је био да се на двеста година од појаве Вуковог *Српског рјечника* као најзначајнијег дела српске филологије баца ново светло на његове карактеристике и његово место како у развојним процесима српскога језика тако и кроз дијахрони и актуелни суоднос српскога језика према другим словенским и несловенским језицима.

Књижевнокултуролошка тема скупа била је *БЕБЕ*, и обухватила је различита питања: од културолошке до књижевнотеоријске, од антрополошке до филозофске и теолошке, од друштвене до хуманистичке артикулације феномена беба. Од иманентне књижевнокултуролошке артикулације беба, њиховог идентитета и њихове друштвене позиције, до симболичког, културолошког, правног и теолошког места беба у матрици Запада, отворена је први пут на нашим просторима ова, тако деликатна и далекосежно субверзивна тема. Ова тема представља део проблематике која се истражује на пројекту *178018: Друштвене кризе и савремена српска књижевност и култура: национални, регионални, европски и глобални оквир*, чији је носилац ФИЛУМ, а финансира га Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Музиколошка тема скупа била је РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ. Циљ теме усмерен је ка расветљавању феномена *рођења* из перспективе музичке теорије и анализе, музичке педагогије и музике у медијима. Тема је иницирала различита научна промишљања која су потпомогла да се на нов начин расветле еволутивни пут и развојне фазе у настанку музичког дела, музичке форме и еволутивних процеса у доменима музичке теорије, медијске праксе и музичке педагогије.

Тема примењене и ликовне уметности била је *БЕБЕ*, и представљена је са радовима из историје уметности и архитектуре са темом NEWBORN ART. Обрађене су теме из различитих родова уметности, од сликарства, преко културних концепата, мултимедија до архитектуре, амбијенталних концепата, паметних градова и урбанизма.

Сада се пред читаоцима налази трокњижје које у оквиру сваког од делова скупа којем је посвећена посебна свеска, након процеса рецензирања, доноси мањи број реферата него што је поднесено на самоме скупу. Прва је књига посвећена лингвистичкој тематици скупа, друга књижевнокултуролошкој, а трећа музиколошкој и примењено-ликовној уметничкој тематици скупа.

О ТРЕЋОЈ, УМЕТНИЧКОЈ КЊИЗИ ЗБОРНИКА СА ХІ МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ

Музичко-теоријски део тринаестог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност 2018. године обележили су разнолики радови излагачи током два дана. Научно сагледавање овогодишње теме музичко-теоријског дела скупа „Рођење у музици“ започело је пленарним излагањем *Старогрчка хармонија: од митологије до рађања науке* које је одржао један од најеминентнијих теоретичара музике др Зоран Божанић са Факултета музичке уметности у Београду.

Рад музичко-теоријског дела скупа организован је кроз три радне секције у оквиру којих су обрађиване следеће подтеме: *Музика и медији / Јубилеју, Еволутивни процес у музичкој теорији и пракси* и *Музичке дисциплине сагледане кроз еволуцију / Дечје музичко стваралаштво*. У оквиру свих секција изложен је сразмеран број научних радова (око осам у свакој секцији) – *Музика и медији / Јубилеју, Еволутивни процес у музичкој теорији и пракси* и *Музичке дисциплине сагледане кроз еволуцију / Дечје музичко стваралаштво*. На скупу су се представили излагачи из различитих академских заједница које гравитирају ка Универзитету у Крагујевцу. Поред представника града домаћина, своје научне радове презентовале су колеге из Београда, Ужица, Приштине / Лепосавића и Вршца. Као и свих протеклих година, и овога пута сви реферати представљени су на високом аналитичком нивоу.

На овогодишњем научном скупу, тридесет излагача пријавило је своје учешће, док је на самом скупу, изложено двадесет и пет радова, од којих се двадесет и један презентује широј научној јавности. Без обзира на комплексност и захтевност обрађиване теме „Рођење у музици“, радови су изнова указали на иновативне приступе у сагледавању проблематике из области музичке теорије, музичке педагогије и медија. Свеукупни приступ постављеној проблематици имао је за резултат аналитички приступ који је музичко дело перципирао, из за сада, сасвим новог угла посматрања и анализе. Недовољно је напоменути да су радови својом иновативношћу, оригиналним научним приступима у потпуности успели да одговоре на постављену проблематику скупа, јер интегрисани у Зборнику, чине оригиналну целину „вишег“ реда. „Рађање“ науке, еволуција жанра, деца, као посебна тема која је приказивана на више начина, омогућили су да се задата тема овогодишњег научног скупа класификује као јединствена у медијском, теоријском и музичко-педагошком простору.

У секцији **Примењена и ликовна уметност**, представљени су радови из Историје уметности и Архитектуре са темом *Newborn Art*. Укупно је учествовало 24 учесника, од којих 1 из иностранства (Мађарска) и објављено је 18 радова (8 коауторских). Референти потичу из академских институција у Београду, Крагујевцу, Новом Саду, Јагодини, Косовској Митровици и Будимпешти.

Обрађене су теме из различитих родова уметности, од сликарства, преко и културних концепата, мултимедија до архитектуре, амбијенталних концепата, паметних градова и урбанизма. У целини је одговорено на постављену тему кроз различите аспекте. Поједине теме су презентовале тренутна технолошка достигнућа и повезивање архитектуре са различитим медијима, као могуће смернице у

развоју архитектонских структура. Занимљиви су радови са подтемом *Интер-медијалних уметности* који су представили савремени контекст уметности и актуелна истраживања. Тема реконструкција античких градова на територији Србије, је значајна са аспекта повезивања више уметничких дисциплина-архитектура, урбанизам, археологија и дигитална уметност и презентације постигнутих резултата истраживања. Информационе-комуникационе технологије и електронско учење је значајно истраживање које је отворило значајна питања и теме о унапређењу наставе. На теме и подтеме скупа- *Рођење и рађање уметника; Бебе и деца (као мотив) у ликовном стваралаштву; Рођење-смрт-поновно рођење у уметности; Уметности 21. века; Нови архитектонски код; Архитектура 21. Века; Плаво-Плаво; Архитектура и природа; Интермедиа-тематизовање и критичко филозофско истраживање прожимања различитих уметности-сликарства, музике, архитектуре; Изазов : Е-учење; Настава уметности - данас и сутра; Виртуелно и настава уметности; Подстицање ликовног израза; Креативности - људски потенцијал.*

Радови су постављени квалитетно и иноваторски, на основама савремених методологија, а аутори су јасно одговорили на представљене теме истраживања, које ће значајно обогатити теоријска научно-уметничка истраживања у овој области.

Крагујевац, септембар 2019. године

Уредништво

САДРЖАЈ

ТРИ СВЕСКЕ РАДОВА СА XIII МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ
СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ / 5

О ТРЕЂОЈ, УМЕТНИЧКОЈ КЊИЗИ ЗБОРНИКА СА XI МЕЂУНАРОДНОГ
НАУЧНОГ СКУПА СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ / 7

РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ

Зоран Ж. БОЖАНИЋ

СТАРОГРЧКА ХАРМОНИЈА: ОД МИТОЛОГИЈЕ ДО РАЂАЊА НАУКЕ / 15

Марија М. ЂИРИЋ

КОНЦЕРТ КАО МЕДИЈСКА ФОРМА И ПРИМАРНИ ВИД
ПЛАСИРАЊА МУЗИКЕ: КОНТЕКСТИ И ЛИНИЈЕ РАЗВОЈА / 23

Маја В. РАДИВОЈЕВИЋ СЛАВКОВИЋ

МУЗИЧКО ПОЗОРИШТЕ, МУЗИЧКИ ТЕАТАР, ИНСТРУМЕНТАЛНИ
ТЕАТАР, НОВИ МУЗИЧКИ ТЕАТАР, ЖАНР / 33

Моника Ј. НОВАКОВИЋ

ИЗМЕЂУ ФИЛМСКЕ ЈАВЕ И ПОЗОРИШНОГ СНА: ИНТЕРМЕДИЈАЛНОСТ
НА ПРИМЕРУ ФИЛМА СВЕТЛА ПОЗОРНИЦЕ ЧАРЛИЈА ЧАПЛИНА / 49

Ерна Б. ДЕЛИЋ

СМРТ У ВЕНЕЦИЈИ – ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТ И ЖАНРОВСКА
ХИБРИДИЗАЦИЈА У ДЕЛИМА МАНА И ВИСКОНТИЈА / 59

Каћарина Д. ЛАЗАРЕВИЋ СРЕТЕНОВИЋ

’НОВИ’ МЕДИЈИ И КОЛЕКТИВНО (МУЗИЧКО) ПАМЋЕЊЕ / 75

Ања З. ЛАЗАРЕВИЋ КОЦИЋ

МНОГОСТРУКА УМЕТНИЧКА ДЕЛАТНОСТ ЛЕОНАРДА БЕРНШТАЈНА И
ЊЕГОВ ДОПРИНОС ВРАЋАЊУ МАЛЕРОВОГ СТВАРАЛАШТВА У КАНОН
МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ - ПОВОДОМ 100 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА / 83

Ивана И. ВУКСАНОВИЋ

ГЕНЕЗА МУЗИЧКЕ СЕМИОЛОГИЈЕ / 95

Гарун П. МАЛАЕВ

ЕВОЛУТИВНИ ПРОЦЕС У МУЗИЧКОЈ ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ / 103

Predrag A. REPANIĆ

ТЕХНИКА RELACIONIN STRETA U FUGI DIS-MOL BWV 853,
IZ DOBRO TEMPEROVANOG KLAVIRA I, J. S. BANA / 113

Милена ЈОВАНОВИЋ

„НОВЕ” И „СТАРЕ” ТЕНДЕНЦИЈЕ У ФОРМАЛНОЈ
ОРГАНИЗАЦИЈИ ЛИРСКЕ СВИТЕ АЛБАНА БЕРГА / 135

Јелена М. МЛАДЕНОВСКИ

УСПАВАНКА КАО ОЛИЧЕЊЕ СПОКОЈА И НЕЖНОСТИ
У УМЕТНИЧКОЈ МУЗИЦИ ЗА ДЕЦУ / 145

Дубравка Ј. ЈОВИЧИЋ
ВОДА КАО ИНСПИРАЦИЈА У ДЕЛИМА ЗА
КЛАВИР КЛОДА ДЕБИСИЈА / 157

Биљана Љ. МАНДИЋ
МУЗИКА ЗА ДЕЦУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА / 169

Сања Р. ПАНТОВИЋ
ЗБИРКА КОМПОЗИЦИЈА ЗА КЛАВИР ЧЕТВОРОРУЧНО ЖАНА
ФРАНСЕА „ПЕТНАЕСТ ПОРТРЕТА ДЕЦЕ ОГИСТА РЕНОАРА” И
ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ФОРМИРАЊЕ МЛАДОГ ПИЈАНИСТЕ / 189

Јелена Д. БЕОЧАНИН
ЗАДАЦИ ОСНОВНОГ И СРЕДЊЕГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА КАО
ПРЕДУСЛОВИ САВЛАДАВАЊА ПРОШИРЕНО-ТОНАЛНЕ И АТОНАЛНЕ
МУЗИКЕ У НАСТАВИ СОЛФЕЂА НА УНИВЕРЗИТЕТСКОМ НИВОУ / 201

Невена Ј. ВУЈОШЕВИЋ
ХАРМОНСКИ АСПЕКТ МУЗИЧКЕ ПЕРЦЕПЦИЈЕ КОД
НОВОРОЂЕНЧАДИ И ЊИХОВА АФЕКТИВНА РЕАКЦИЈА
НА ЗАДАТИ МУЗИЧКИ САДРЖАЈ / 209

Марија К. ИВАНОВИЋ
ДЕЧЈЕ МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО И ИГРА / 219

Јасмина М. СТОЛИЋ ПИВНИЧКИ
МЕНТОРСТВО КАО НАЈЕФИКАСНИЈИ ВИД ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈЕ
У РАДУ СА МУЗИЧКИ ТАЛЕНТОВАНОМ ДЕЦОМ / 229

Биљана М. ПАВЛОВИЋ
УЛОГА ОСНОВНОШКОЛСКЕ НАСТАВЕ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ
У ПРОЦЕСУ СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ УЧЕНИКА / 241

Борисав Б. МИЉКОВИЋ
УЛОГА ДЕЦЕ У ЧУВАЊУ МУЗИЧКО-ФОЛКЛОРНЕ ТРАДИЦИЈЕ
У СРБИЈИ У ПРОЦЕСУ РЕКОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈЕ / 253

NEW BORN ART

Ана М. ЗОРИЋ
Милош С. КОСТИЋ
ПРОСТОРИ МИРА - РЕКРЕАЦИЈА КАО МЕТОД ПРОГРАМСКЕ
ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ВОЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ / 267

Dragana M. VASILJEVIĆ TOMIĆ
Marijana M. MILANOVIĆ
МЕХАНИЗМИ РАМЋЕНЈА КАО МЕТОД FORMIRANJA KULTURNO-
PROSTORNOG IDENTITETA: INSTRUMENTALIZACIJA PARAMNEZIJE
КАО ОСНОВА ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ
NOVE PROŠLOSTI KOSANČICEVOG VENCA / 279

Драган М. ЈАКОВЉЕВИЋ
ПЕРСПЕКТИВЕ УМЕТНИЧКОГ СТВАРАЊА
У ЕРИ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА / 293

Војислав Л. ИЛИЋ
ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА
И ЕЛЕКТРОНСКО УЧЕЊЕ КАО ФАКТОРИ УНАПРЕЂЕЊА
НАСТАВЕ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ / 303

Irena R. KNEŽEVIĆ
SINTEZA UMETNIČKIH STRATEGIJA
U VIDEO-UMETNOSTI – UŠĆE PEPELA,
VIDEO-RAD HUANA MANUELA EČEVARIJE / 315

Бојана М. ЈЕРКОВИЋ-БАБОВИЋ
Небојша С. ФОТИРИЋ
АРХИТЕКТУРА ТОКОВА: ПОЗИЦИЈА АРХИТЕКТОНСКЕ ФОРМЕ
ИЗМЕЂУ КРЕИРАЊА ОБЈЕКТА И КРЕИРАЊА ПОРУКЕ / 321

Јелена В. АТАНАСИЈЕВИЋ
SMART CITY / 331

Јована Н. ЂОРЂЕВИЋ
АНТИЦИПАЦИЈА САВРЕМЕНЕ ИНТЕРМЕДИЈАЛНЕ УМЕТНОСТИ У
УМЕТНИЧКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА ВАСИЛИЈА КАНДИНСКОГ / 339

Lidija A. MARINKOV PAVLOVIĆ
SAVREMENO SLIKARSTVO
КАО PLURALNA UMETNIČKA PRAKSA / 351

Нега Н. РАДОИЧИЋ
СЕНЗИБИЛНОСТ У ФИЛМУ ВИМА ВЕНДЕРСА
СО ЗЕМЉЕ (SALT OF THE EARTH) / 361

Vladimir M. RANKOVIĆ
FILM UMETNIKA КАО МЕТАУМЕТНОСТ – MONDO
VENEZIANO, FILM ANTOANA PRIMA / 373

Ивана М. РАКОЊАЦ
Бојана М. ЈЕРКОВИЋ-БАБОВИЋ
ФЛУИДНОСТ ГРАНИЦЕ ОТВОРЕНОГ ЈАВНОГ ПРОСТОРА / 379

Вања Р. СПАСЕНОВИЋ
Ивана М. РАКОЊАЦ
МАПИРАЊЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ АМБИЈЕНТАЛНИХ ЦЕЛИНА
БЕОГРАДА: ПРИМЕНЉИВОСТ ПСИХОГЕОГРАФСКИХ МЕТОДА / 391

РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ

Вања Р. СПАСЕНОВИЋ¹
Ивана М. РАКОЊАЦ

*Универзитет у Београду
 Архитектонски факултет
 Департиман за Архитектуру*

**МАПИРАЊЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ
 АМБИЈЕНТАЛНИХ ЦЕЛИНА БЕОГРАДА:
 ПРИМЕНЉИВОСТ ПСИХОГЕОГРАФСКИХ МЕТОДА**

Урбано окружење представља сложени систем физичке и функционалне структуре, људских међуодноса и наслеђених вредности које дефинишу идентитет града. Поменути елементи су у сталној међусобној интеракцији, те се вишеслојност карактеристика једне територије може дефинисати методама мапирања скупа елемената грађене структуре сродних амбијенталних вредности. Циљ овог рада огледа се у препознавању специфичних амбијенталних целина Београда које представљају потенцијал за развој савремених токова културе уз очување културног наслеђа града. Испитивањем применљивости општих метода мапирања на студији случаја Београда дефинишу се аспекти техника психогеографског мапирања у специфичном локалном контексту.

Кључне речи: атмосфера, амбијенталне вредности, културно наслеђе, психогеографија, мапирање, визуелна интерпретација

Увод

Савремени идентитет града можемо посматрати као специфичан скуп трагова наслеђа помоћу којих формирамо непосредну представу и искуство окружења. Карактеристична слика места остварује се кроз степен повезаности појединца или групе са окружењем и жеље за учешћем у његовом грађењу. Заједнички именилац за дефинисање колективног идентитета места је **култура** као носилац целокупног друштвеног наслеђа и прихваћених образаца мишљења, осећања и деловања. Уколико грађену структуру и окружење посматрамо као јединствени израз културе у контексту, може се рећи да корисник, кроз интеракцију са карактеристичним елементима простора, гради колективни идентитет града. Артефакти лепих уметности, књижевности и архитектуре, представљају стандардне преносиоце обичаја, начина живота, материјалних и духовних постигнућа, а кад се разгрне њихова садржина, пред нама се указује „**градска сценографија дешавања**” (Пушић 2002:187).

Очекивани исход истраживања подразумева формирање одрживог модела за развој савремених токова културе уз очување културног наслеђа града. У циљу формирања универзалног обрасца, који је применљив у постојећој градској структури, неопходно је дефинисати објективан метод испитивања и провере. Утемељеност модела не може се постићи уколико је предмет анализе искључиво спољашња представа окружења, већ се обухват истраживања шири на корисников доживљај простора – на унутрашње представе о простору. Ове унутрашње представе односе се на асоцијације које корисник самостално конструише током

1 vanja.spasenovic@gmail.com

опажања простора. У области архитектуре и друштвено-хуманистичких наука, технике које се баве менталним реакцијама појединца на окружење представљене су кроз когнитивне мапе. Повод за истраживање представља могућност ближе дефинисања релација визуелног квалитета града и интензитета људског искуства кроз надоградњу постојећих теоријских концепата.

Значај ових техника огледа се у формирању **визуелних интерпретација** које људи стварају о одређеном месту, док је њихова примена дата у виду модела који омогућава манипулацију симболима окружења и представљање путем јасне графичке презентације. Симболи окружења су заправо непокретни елементи места, односно унутрашње представе корисника о спољашњем простору.

Токови културе и уметности не развијају се у складу са потребама савременог града. Истраживање доживљаја простора захтева критичку анализу тренутног положаја културе, јер је она носилац унутрашњих вредности и начина живота друштва. Култура остварује значајну улогу при формирању специфичног идентитета места, као и при процесу разумевања и опажања окружења од стране корисника. Циљ рада је успостављање тока у оквиру издвојене и разнородне мреже садржаја културе у Београду, који формира снажан идентитет града и омогућује читљивост симбола употребом техника психогеографског мапирања у специфичном локалном контексту.

Теоријски оквир: Когнитивна мапа

Препознавање специфичних амбијенталних целина града могуће је кроз анализу затечене градске матрице. Когнитивне и психогеографске мапе илуструју постојеће токове града, узимајући у обзир специфичан однос човека и окружења. Ове мапе не приказују само линеарне токове кретања у граду, већ се осврћу на вишеслојност доживљаја места. Когнитивна мапа, као истраживачки метод, одабрана је јер класичној мапи места додељује нову свест о урбаном окружењу.

Когнитивна мапа је графичка представа мисаоног процеса, сачињеног од низа менталних записа о посматраној локацији. Психолог Едвард Толман (Edward Tolman) први је анализирао овај феномен још 1948. године. Ментална мапа детаљније објашњава начин на који испитујемо и интерпретирамо информације о простору и његовом идентитету, али и формирамо вредновање квалитета окружења. Географ Едвард Релф (Edward Relph), говорећи о идентитету места, дефинише га као „истрајну једнозначност и истоветност која омогућава једном простору да буде другачији од других” (Релф 2008: 43-51). Даље, термин раслојава на (1) физичко окружење, (2) активности, амбијенте и догађаје и (3) индивидуална и колективна значења створена кроз искуство и намеру. Самим тим, градивне елементе идентитета места могуће је приказати и анализирати кроз когнитивне мапе.

Појединац формира јединствену представу грађене средине на основу личног тумачења елемената окружења у простору. Толман их је, кроз своје истраживање, дефинисао као унутрашњу представу окружења, односно графички приказ информација које осликавају индивидуална сазнања о простору. Са унутрашњом представом се саветујемо у процесу навигације, тражења пута, оријентације и утврђивања правца. Самим тим, Толманова анализа когнитивних мапа приказује субјективни утисак града. Унутрашње представе читљиве су појединцу који реагује на окружење, док су спољашње представе доступне

и јасне и другима. Даљи развој когнитивних мапа радом Кевина Линча (Kevin Lynch) и Реџиналда Голица (Reginald Golledge) усмерен је ка анализи спољашње представе простора и визуелног квалитета локације. Линчу и Голицу је предмет интересовања ментално мапирање градова, представљено кроз сећање његових грађана; упркос томе, технике којима формирају закључке нису идентичне.

Голиц сматра да већина људи, у формирању сопствене представе окружења, не користи стандардне инструменте мапирања, већ се ослања на чулну спознају простора. Самим тим, наша сазнања о окружењу стичемо тек након што боравимо у њему. Перцепција појединца је подложна грешкама субјективних закључака које стручњаци покушавају да елиминишу формулисањем јединствених и објективних инструмената просторне анализе. При свом испитивању Голиц ангажује низ стручњака са којима формира приступ „црне кутије” у којој се унутрашњи механизми просторне перцепције обликују према когнитивним информацијама из окружења (Голиц 1999). Систематизацијом испитивања дефинисао је четири градивна термина за представљање – цртање мапа: (1) тачке, (2) линије, (3) подручја и (4) површине. Редослед појмова је значајан јер одговара начину на који је аутор дефинисао сагледавање простора. Својим истраживањем Голиц закључује да у менталном процесу прво памтимо реперне тачке, затим везе између њих и, на крају, окружујућа подручја.

Са друге стране, техника Кевина Линча резултат је вишегодишњег испитивања начина на који се појединци оријентишу и крећу у простору. Током истраживања, очуо је да испитаници, у циљу лакшег разумевања окружења, стварају менталну представу града и његовог распореда. Већина грађана окарактерисала је просторе који поседују висок квалитет грађене структуре најквалитетнијим; вредним су сматрали окружење које опажају кроз јасне просторне елементе или асоцијације. Методологија Кевина Линча заснована је на појмовима: (1) путање, (2) ивице, (3) подручја, (4) чворишта и (5) репера, које Линч назива **елементима слике града** (Линч 1959: 145). При формирању легенде за представљање (цртање) когнитивних мапа, Линч на прво место поставља појам путање. Аутор сматра да су правилно распоређени токови кретања најзначајнија карактеристика при квалитетном обликовању града. Простор је атрактиван уколико је читљив, односно, уколико људи могу да га разумеју на једноставан начин. По мишљењу Линча, догађаји и обележја покрај путање (репери), промене у простору, динамика чула – организовани су попут мелодије, спознате и замишљене у виду грађене структуре коју истражујемо током једног интервала (Линч 1959: 98). Квалитет ове методологије огледа се у издвајању кључних карактеристика обликовања простора. Кроз постављене критеријуме тежи се континуалном, ефикасном и асоцијативном развоју објективне методологије перцепције простора.

Анализа читљивости и препознатљивости града дефинише потенцијал за развој савремених токова културе, уз очување затеченог градског амбијента. Тежиште истраживања није на дефинисању искључиво визуелног квалитета града, већ и на идентификацији одлика и интензитета људског искуства. Препознавање дубине асоцијација коју један простор може да понуди могућа је кроз трансформацију представљених теоријских концепата, како се не би дефинисао само међуоднос елемената у картографској легенди, већ и мапирао њихов интензитет. Исход истраживања теоријских концепата когнитивног мапирања је предлог нове методологије анализе града. Формирана методологија истраживања заснива се на четири алата, која су обликована кроз систематизацију Голицових и Линчових елемената простора. То су (1) тачка, (2) линија, (3) целина и (4) чвориште.

Појам **тачке** се односи на јединствене елементе градске структуре у простору. Тачке су повезане **линијама**; линије представљају токове који повезују непокретне симболе окружења. **Целине** се дефинишу као групације формиране смештањем система тачака и линија у утврђен контекст. Специфичне карактеристике простора, помоћу којих градску структуру визуелно и амбијентално раздвајамо на јединствене целине, формирају **чворишта**. Резултат мапирања представљених појмова и њиховог међусобног односа је јаснија представа употребе простора, као и издвајање релевантних елемената за истраживање међуодноса корисника и окружења.

Теоријски оквир: Просторна когниција

Истраживање односа човека (корисника) и окружења је веома значајна и актуелна тема у архитектонској теорији и пракси. Просторна когниција обухвата широки спектар теоријских и практичних тема попут питања перцепције, места, покрета, простора, природе, тела и сл. Како би се спровела анализа теоријске позадине теме, испитивана су два утицајна приступа у пољу архитектонске психологије: ситуационистички и феноменолошки приступ. Ситуационистичка теорија настаје у Француској, педесетих година двадесетог века, и развија се у складу са доминантним струјама културе тог времена. Током историје, ситуационисти су позивали на дискусију о актуелним темама везаним за културу; идеје унитарног урбанизма, *derivea* (*derive*) и **психогеографије**. Тридесет година касније, Паласма (Juhani Pallasmaa), као један од представника феноменолошког приступа, својим радом отвара дискусију о квалитету грађеног простора, наглашавајући да он превазилази границе архитектуре и артикулише наше искуство кроз анализу чулности.

Са становишта ситуациониста, психогеографија је феномен који се бави истраживањем урбаних средина кроз наглашавање психолошких искустава појединца и откривање заборављених, одбачених или маргинализованих карактеристика урбаног окружења. Појам је, 1955. године, дефинисао теоретичар Дебор (Guy Debord), као изучавање прецизних закона и утицаја географског окружења, свесно организованог или не, на осећања и понашање појединца (Кнаб 1981: 45). Психогеографи истражују чин „губљења у граду”, који је Дебор објаснио кроз термин *derive* (струјање):

Derive представља једну или више особа које у одређеном временском периоду одступају од уобичајених мотива за кретањем и акцијом, односима, активностима и препусте се атракцијама локације и новим сусретима... *Derive* поред одступања од свакодневне подразаумева и контрадикторно стање: доминацију психогеографских варијација знања и прорачун њихових могућности. (Кнаб 1981: 50)

Може се закључити да психогеографска мапа трансформише појам размере, растојања и правца и формира јединствену картографску легенду кроз коју се конкретизују искуства појединца. Метод који се користи у психогеографској анализи простора назван је *derive* и дефинише се као струјање, односно неспутано кретање, кроз разнолике амбијенте. Сматрајући да се квалитет градских амбијентата као критеријум потпуно занемарује при планирању и ширењу градова, сврха *derive*-а, као психогеографског метода, је да ублажи ове насумичне амбијенталне прелазе кроз наглашавање карактеристичних атмосферских целина града. Користећи се овом методологијом, инструмент и мерна јединица за

истраживање окружења постаје човек, његова перцепција простора и представљање индивидуалних искустава.

Фински архитекта Јухани Паласма, у есеју *An Architecture of the Seven Senses*, говори о психологији перцепције окружења и личној забринутости за неравноправност чула у процесу опажаја простора. Кроз феноменолошко истраживање истиче чулно искуство и појам **амбијента** као квалитет и посебност архитектуре. Сензорни приступ картографији омогућава проверу сложених интеракција човека и окружења кроз једноставне методе. Критеријуми по којима анализирамо локацију могу варирати у зависности од теме и повода анализе, али се увек везују за чулну спознају простора. При истраживању сензорне природе архитектуре и окружења, Паласма описује седам чула помоћу којих стварамо свеобухватну слику о простору: вид, слух, мирис, укус, додир и чуло покрета, које дефинише као „скелет и мишиће”. Артикулисање перцепције амбијента је вишечулно и обухвата ових седам сензорних искустава која се међусобно преплићу и стварају наш суд о простору. Човек тумачи окружење кроз однос пропорције објекта и тела, које је његов **лични систем димензионисања**. Наше искуство архитектуре не чини само низ слика, већ целокупан доживљај „сусрета” са објектом.

Чулни приступ истраживању односа човека и окружења и вишеслојности његовог искуства, према Паласми, заснива се на анализи тактилних опажаја и примату осталих чула над видом. Чуло додира, у анализи окружења, везује за блискост и интимност, док наводи да „архитектура ока” те квалитете у амбијенту ускраћује кроз наглашавање дистанце. Самим тим, квалитет грађеног простора превазилази границе архитектуре и артикулише наше искуство кроз анализу чулности. Фокусирањем на чуло вида, опажање окружења постаје дематеријализовано и одвојено од стварности; оно није довољно како бисмо донели свеобухватни став о квалитету простора.

Током свог истраживачког рада, Паласма критикује доминантност вида над осталим чулима и сматра да се запостављањем комплетног сензорног искуства архитектура и простор не могу на прави начин доживети и проучавати. Преиспитивањем савременог тумачења архитектуре подстиче радозналост и критичко размишљање на тему простора. Значај односа архитектуре и чула илуструје кроз анализу **јапанског врта**: „Шетња кроз шуму или јапански врт оснажује и лечи због суштинске интеракције свих модалитета чула и њихове повезаности; наша свест о стварности је самим тим оснажена и артикулисана” (Паласма 1994:41).

Идеје перцепције простора и сензорне природе архитектуре и окружења, које приказују Паласма и ситуационисти у различитим деценијама двадесетог века, можемо дефинисати као сродан феноменолошки приступ и припадање блиском истраживачком контексту. Иако опажање простора не тумаче на истоветан начин, инструмент и мерна јединица за испитивање окружења им је корисник простора, његова перцепција простора и конкретизовање индивидуалних искустава.

Феномен јапанског врта: Позајмљени пејзаж

Јапански вртови представљају традиционалне азијске баште које осликавају суштину природе, инсистирајући на једноставности и хармонији окружења. Њихова организација се заснива на законитостима азијске филозофије. Вртови остварују квалитетан однос између природног окружења и створеног пејзажа, уз сталну трансформацију и развијање током времена и годишњих доба. Како

би се правила природе нагласила кроз уређење простора, неопходно је пажљиво бирати елементе који формирају башту. Принципи асиметрије, једноставности и одсуства монументалности поштују се кроз употребу природе, тла и затечених материјала, уместо артифицијелних украса.

Најзначајнија карактеристика јапанских вртова је способност да осликају посматрани предео кроз употребу свих чула. Они представљају мултисензорно искуство које нам приближава окружење на подсвесном нивоу кроз различите слушне, визуелне, тактилне и мирисне надражаје. Самим тим, сваки елемент је постављен на своје место како би посматрачу послао јасну поруку. Окружење подстиче сва чула кроз наглашавање специфичних визуелних и звучних сусрета. Пројектовање физичког окружења, путем ових принципа, је у јасној вези са чулним својствима простора, како би обликовао жељене амбијенте, односно сцене. Тло и камење наглашавају локалну акустику места, уз блокирање околне буке, док вода и природа стварају сопствене микроамбијенте. Овај принцип се другачије назива и **позајмљени пејзаж** (Фаулер 2015) и представља покушај да се манипулише перспективом посматрача интегрисањем позадинских елемената, попут планина и дрвећа, у пројектовани амбијент. На овај начин тежи се брисању границе између ентеријера и екстеријера.

Пројектовање потпуног и сложеног доживљаја, преузимањем принципа и правила природе, омогућава квалитетнију читљивост симбола окружења употребом техника психогеографског мапирања у специфичном локалном контексту. Анализа атмосфере места и психогеографских мапа је немогућа уколико се запостави значај чулног искуства.

Атмосферске целине града

Анализирање урбане средине, наглашавајући психолошко искуство појединца, дефинисао је Дебор као појам психогеографије. Чулни приступ истраживању карактерише уочавање јединствених групација физичких структура које су повезане сродним амбијенталним карактеристикама. Ове скупове Дебор назива атмосферским целинама града. Исецањем делова комерцијалних мапа и њиховом реорганизацијом настају нове градске целине, чији је заједнички елемент атмосферски квалитет који носе. Мапа места се декомпонује у циљу формирања скупа сродних атмосферских својстава и адекватних међусобних односа. Дистанца између ових простора, која се осећа на когнитивном нивоу, материјализована је кроз позиционирање „исечених” делова. Допуштајући себи да лута по граду, човек открива јединствене атмосферске целине места.

У складу са Деборовим закључцима, могуће је дефинисати атмосферске целине Београда, како би се издвојили потенцијални недостаци градске мреже садржаја културе. Специфичност просторног оквира Београда препознаје се у богатој историјској слојевитости и разноликим колективним значењима створеним кроз искуство. Контекст Београда представља сложен систем наслеђених вредности и савремене културе, који утиче на перцепцију свакодневице и лично искуство простора. Формирање модела у дефинисаном просторном оквиру Београда омогућава проверу постављених критеријума когнитивног мапирања у комплексном градском контексту. Критеријуми когнитивног мапирања, који функционишу у оквиру слојевите мреже наслеђених вредности и савремених токова културе, обликују универзално и објективно мерило за друге, сродне контексте.

У Деборовој теорији о атмосферским целинама града, која наглашава **чулно јединство** контекста и архитектуре, могу се уочити сродни принципи којима се гради Јапански врт. Формирање целина представља једну од специфичности феномена јапанског врта, коју дефинише тежња да се токови кретања, звука, светлости и грађене структуре неометано дешавају у оквиру једне просторне целине. Теорија психогеографије представљена је у књизи *Психогеографски водич Париза (Guide Psychogeographique de Paris)*, у којој Дебор, декомпоновањем мапе, гради нове целине формиране од елемената архитектонског простора који поседују сродна атмосферска својства. Имајући у виду наведено, могуће је дефинисати атмосферске целине Београда – *градска острва*, како би били уочени потенцијални недостаци градске мреже садржаја културе.

Дебор интервенише на мапи Париза кроз обликовање атмосферских целина места на основу емотивних и чулних порива корисника за истраживањем града. Интерпретацијом психогеографског метода мапирања окружења тежи се формирању критеријума за испитивање простора који објективизују чулна мерила Деборове мапе Париза. Новоформирани критеријуми за испитивање градске структуре – атмосферски квалитети места, дефинисани су на основу просторних асоцијација и најјаснијег утиска који остављају на корисника. **Атмосферски квалитети** места, који постају критеријуми просторне анализе града, су (1) *волуметрија објекта* – остварује утицај на след перцептивног опажаја елемената у простору, (2) *дистанца* – дефинише међуодnose елемената грађене структуре у контексту и (3) *програм* – садржај архитектонског простора диктира појавност објекта и очекивања корисника у вези са неопходностима за функционисање анализираниог елемента грађене структуре.

Просторни обухват, одабран за анализу, је шира зона београдског приобаља. Одабрани потез обухвата сплет различитих културно-историјских токова града. Анализирана зона београдског приобаља обухвата део општина Стари град, Дорћол, Нови Београд, Чукарица, Савски венац, Земун, Вождовац и Врачар. Декомпоновањем градске матрице, на основу формираних критеријума атмосферских квалитета места, уочено је седам градских острва. *Острво I* обухвата стамбену структуру Старог града, Дорћола и Врачара – поред униформне програмске поставке, волумен објекта и међусобне дистанце у овим градским зонама тумачимо на исти начин. *Острво II* издваја уситњеност грађене структуре, која повезује стамбену зону Земун са атмосферским квалитетима Чукарице и Вождовца. У погледу становања, Нови Београд се издваја као јединствена структура на основу критеријума волуметрије, дистанце и програма и формира *острво III*. *Острво IV* можемо дефинисати као пословну зону, јер на основу просторне анализе обухвата доминантне садржаје тог карактера. Поред јасно дефинисане зоне на Новом Београду, овом градском острву припадају и појединачни примери из свих анализираних општина, који, због потреба програма пословања, формирају објекте утврђене волуметрије и просторне организације. Утврђену волуметрију и просторну организацију поседују и тржни центри који припадају *острву V*; представници овог острва налазе се у свим испитиваним градским општинама. *Острво VI* обухвата градске управне центре, који су, због значајне намене, често слободностојећи у простору и на опажајном нивоу неприступачни кориснику, попут Скупштине града Београда, Народне Скупштине или Палате Србије. У *острво VII* убрајамо комерцијалне градске центре, који, иако имају различит садржај, својим утицајем на окружење формирају сродан атмосферски квалитет места и јединствено се тумаче на основу дефинисаних

критеријума. *Остврво VII* обухвата најчешће слободностојеће елементе грађене структуре које одликује карактер окупљања великог броја корисника, попут Београдске арене, Сава центра или градских позоришта.

Дефинисана градска острва садрже елементе грађене структуре, који не припадају само једној градској општини, што подразумева да се у оквиру јединствене целине налазе елементи различите просторне, програмске и културно-историјске поставке. Седам представљених острва даље се могу просторно анализирати употребом методологије когнитивног мапирања, која разлаже свако острво на четири дефинисана градивна елемента (тачка, линија, целина, чвориште). На овај начин читљивост и препознатљивост на чулном нивоу може се интерпретирати и кроз перцептивну анализу простора. Додатним разлагањем издвојених целина на четири градивна елемента простора омогућава се квалитетнија анализа тренутног стања града. Заједничком интерпретацијом психогеографског метода и техника когнитивног мапирања добија се целовита слика простора, која у обзир не узима само квалитет грађене структуре, већ и програмске, културно-историјске и чулне вредности окружења.

Формирање градских острва, кроз психогеографску анализу града, у оквиру једне целине обухвата елементе архитектуре који носе вредности различитих историјских периода; ови елементи су, у чулној анализи простора, изједначени. Постизање чулног јединства простора у оквиру слојевитог градског контекста омогућава објективизацију теорије и њену применљивост у различитим окружењима.

Закључна разматрања

Идентитет града обликује сложен систем физичке и функционалне структуре, људских међуодноса и културно-историјских вредности. Ови елементи су у сталној међусобној интеракцији, те је сложеност града тешко приказати на мапи кроз стандардну линеарну шему. Вишеслојност карактеристика једне територије резултат је непрекидног таложења не само географских обележја, већ и историјских и културолошких особина наслеђа. У циљу формирања адекватне слике града, јавља се потреба за објективном методом представљања која не умањује вредности постојећег система. Допринос савремених техника мапирања осликава се у новим методологијама за представљање града и његове сложености. Анализа теоријских основа у области психогеографије, у вези са утицајем атмосферских група урбаног окружења на кретање и опажање посматрача у дефинисаном просторном оквиру – подручју Београда, омогућила је испитивање новоформираног модела у сложенем градском контексту.

Савремено искуство окружења гради се на основу функционалних, перцептивних и симболичких значења архитектуре у специфичном контексту. Истраживање је омогућило препознавање амбијенталних целина Београда, које представљају потенцијал за развој савремених токова културе уз очување културног наслеђа града. У савременом добу, уз тежњу успостављања глобалне културе, негововање културно-историјских вредности од изузетног је значаја за очување идентитета града. Испитивањем применљивости психогеографских метода на студији случаја Београда успостављени су нови обрасци мапирања у специфичном локалном контексту који уводе до сада неостварене релације и имају значај при разумевању карактеристичних представа окружења. Резултати истраживања доприносе надоградњи постојећих теоријских ставова и пружају могућност

за активну примену тренутно алтернативних анализа урбане средине. Просторни оквир Београда, кроз слојевити склоп наслеђених и савремених вредности културе, обликује целовит став о простору који је подложен објективизацији. Формирање модела испитивања окружења, који илуструје однос унутрашње и спољашње представе простора кроз чулни доживљај корисника, као и његова провера у оквиру слојевите контекстуалне структуре Београда, даје потенцијал за даљу употребу обрасца у другим контекстима.

ЛИТЕРАТУРА

- Голиц 1999: R. Gollege, *Wayfinding Behavior: Cognitive Mapping and Other Spatial Processes*, Baltimor: JHU Press.
- Кнаб 1981: K. Knabb, *Situationist International Anthology*, Berkeley: Bureau of Public Secrets, 45-50.
- Линч 1959: K. Lynch, *The Image of the City*, Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- Моран 2000: D. Moran, *Introduction to Phenomenology*, London: Routledge.
- Паласма 1994: J. Pallasmaa, „An Architecture of the Seven Senses”, *a+u Architecture and Urbanism: Questions of Perception*, Tokyo, 27-38.
- Пушић 2002: Lj. Pušić, „Urbana kultura: Osnova održive multikulturalnosti”, *Sociološki pregled XXXVI*, br. 1-2, Novi Sad, 147-161.
- Релф 2008: E. Relph, „Place and placelessness”, *Key Texts in Human Geography*, London: Sage, 43-51.
- Фаулер 2015: M. Fowler, *Sound Worlds of Japanese garden*, New York: Columbia University Press.

MAPPING BELGRADE'S CULTURAL AND HISTORICAL AMBIENTAL UNITIES: APPLICATION OF PSYCHOGEOGRAPHIC METHODS

Summary

The urban environment is a complex system of physical and functional structure, human interrelations and inherited values that define the identity of the city. Mentioned elements are in constant mutual interaction, therefore the complex attributes of one territory can be defined by mapping methods that consider elements of uniform ambient values in the urban structure. The aim of this paper is to identify specific ambient unities of Belgrade that represent the potential for development of contemporary cultural fluidity, while preserving the cultural heritage of the city. By examining the applicability of general mapping methods to the city of Belgrade, the aspects of psychogeographical mapping techniques are defined in a specific local context. Contemporary environmental experience is built on the basis of functional, perceptual and symbolic meanings of architecture in a particular context. The research result is an environmental mapping methodology that illustrates and emphasises the relation between the internal and external representation of space through user's sensual experience; its verification within the layered contextual structure of Belgrade gives the potential for method objectification and further use in different contexts.

Keywords: atmosphere, ambient values, cultural heritage, psychogeography, mapping, visual interpretation.

Vanja R. Spasenović
Ivana M. Rakonjac

Филолошко-уметнички факултет Крагујевац

СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
Зборник радова са XIII међународног научног скупа
одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу
(26–27. X 2018)

Књига III

**РОЂЕЊЕ У МУЗИЦИ
&
NEW BORN ART**

Лектура и коректура
Ђорђе Радовановић

За издавача
Зоран Комадина, редовни професор
декан Филолошко-уметничког факултета

Технички уредник
Стефан Секулић

Штампа
Филум, Крагујевац

Тираж
150

ISBN
978-86-80796-43-7

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78.06:392.1(082)
7.046(082)
791.23:392.1(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Српски језик,
књижевност, уметност (13 ; 2018 ; Крагујевац)

Српски језик, књижевност, уметност : зборник радова са XIII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (26 - 27. X 2018). Књ. 3, Рођење у музици & New Born Art / уредници Биљана Мандић, Јелена Атанасијевић. - Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2019(Крагујевац : Family press). - 399 стр. : илустр. ; 24 cm

Текст ћир. и лат. - Тираж 150. - Стр. 5: Три свеске радова са XIII међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност / Уредништво. - Стр. 7-8: О трећој, уметничкој књизи зборника са XI [!] тј. XIII Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност / Уредништво. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-80796-43-7

а) Музика - Мотиви - Рођење - Зборници б) Ликовна уметност - Мотиви -Рођење - Зборници в) Филм - Мотиви - Рођење - Зборници

COBISS.SR-ID 280448524

ХИИ међународни научни скуп

Српски језик, књижевност, уметност

Крагујевац, 26–27. X 2018.

ПРОГРАМ

ФИЛУМ

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

**XIII МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП
СРПСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ
(ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ 26–27. X 2018)**

Петак, 26. 10. 2018.

9.00–12.00 РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА

**10.00 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА
ОТВАРАЊЕ СКУПА**

**10.30 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА
ПЛЕНАРНА СЕДНИЦА**

Снежана Петровић (Београд)

Српски рјечник - од манастирске штампарије до речничке платформе

Драгана Вукићевић (Београд)

Шта се уписивало у знак „беба“?

Зоран Божанић (Београд)

Старогрчка хармонија: од митологије до рађања науке

**11.30 ХОЛ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
КОКТЕЛ**

15.00–16.45 РУЧАК

20.00 СВЕЧАНА ВЕЧЕРА

I ЛИНГВИСТИЧКИ ДЕО СКУПА

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–15.00 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА

Секција I/1: Структура Вуковог књижевног језика и данашњи српски књижевни језик

Председавају: Никола Рамић, Миланка Бабић

Миланка Бабић (Пале)

Вокалски везници у функцији зависних у српском језику

Нина Милановић (Бијељина)

Ред ријечи у народним приповијеткама Вука Караџића

Никола Рамић (Крагујевац)

Акцентатске парадигме у првом и другом издању *Српског рјечника*

Михаило Шћепановић (Београд)

Топоними Дробњака под лупом Вуковог *Рјечника*

Милка Николић (Крагујевац), Бојана Вељовић (Крагујевац)

Стилистичке доминанте у делу *Ужице са вранама* Љубомира Симовића

Веселина Ђуркин (Сомбор)

Деминутивне и аугментативне ријечи у Вуковим народним приповијеткама и *Српском рјечнику*

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–14.00 САЛА ЗА СЕМИНАРЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА

Секција I/2: Структура и значај Вукова *Српског рјечника*

Председавају: Предраг Мутавџић, Маја Вукић

Маја Вукић (Ниш)

Непроменљиве речи у Вуковом *Рјечнику*

Тамара Лутовац (Крагујевац)

Графија и правопис писама турског султана Мехмеда II Дубровнику

Предраг Мутавџић (Београд), Драгана Ткалац (Београд)

Историјски значај појаве првих речника савременог српског и грчког језика (Вук Караџић и Адамантиос Кораис)

Жељко Степановић (Београд)

Српски рјечник (1818) и *Nowy słownik kieszonkowy polsko-niemiecko-francuzki* (1805)

Александер Урком (Будимпешта)

У сусрет новом мађарско-српском речнику: 50 година након последњег озбиљнијег двојезичног речника

Марина Кебара (Крагујевац)

Славено-сербска и Народна сербска ијеснарица Вука Караџића у светлу збирке *Песме зајадних Словена* А. С. Пушкина

Наташа Спасић (Крагујевац)

Поредбене и/или начинске конструкције од Вука до данас

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–19.30 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА

Секција I/3: Српски књижевни језик у преводима у Вуково доба и данас

Председавају: Гордана Димковић Телебаковић, Ана Јовановић

Јулијана Вучо (Београд), Јелена Филиповић (Београд)

Српски као страни језик окружења и образовања

Ана Јовановић (Београд), Ивана Вучина Симовић (Београд)

Причаћу вам причу: наративна структура у приповедању на српском језику код једнојезичне и вишејезичне деце

Аница Крсмановић (Крагујевац)

Етноцентризам и страх од асимилације као предиктори мотивације за учење енглеског језика код студената нефилолошких студија у Србији

Гордана Димковић Телебаковић (Београд)

Семантичко-морфолошко-преводна метода у анализи српског и енглеског језика у контакту

Даница Јеротијевић Тишма (Крагујевац)

Реверзибилна интерференција на примеру времена наступа звучности код српских ученика енглеског као страног језика

Александра Радовановић (Врњачка Бања)

Изражавање динамичке модалности у српском језику

Милан Тодоровић (Крагујевац), Јелена Павловић (Крагујевац)

Семантички и комуникативни превод *Алисе у земљи чуда*: узроци, интенције и карактеристике два различита превода

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–19.00 САЛА ЗА СЕМИНАРЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА

Секција I/4: Лексика у Српском рјечнику и у данашњем српском језику

Председавају: Ивана Лазић Коњик, Јадранка Милошевић

Неђо Јошић (Београд)

Вуков *Српски рјечник* (1818) у свјетлости рефлексije народних умотворина

Бранкица Марковић (Београд)

Виноградарска лексика у првом издању Вуковог *Српског рјечника* (1818) и у данашњем српском језику

Ивана Лазић Коњик (Београд), Маријан Јелић (Сомбор)

Фолклорна лексика у Вуковом *Рјечнику* и у данашњем српском језику

Јадранка Милошевић (Београд)

Лексика у *Српском рјечнику* и у данашњем српском језику

Горица Томић (Крагујевац)

Лексема *језик, р(и)јеч* и *књига* из перспективе Вуковог *Рјечника* и данашњег српског језика

Мирјана Обрадовић (Крагујевац)

Негативна номинација човека у Вуковом *Српском рјечнику* (1818)

Субота, 27. 10. 2018.

9.00–12.00 РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА

Субота, 27. 10. 2018.

9.00–11.30 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА

Секција I/5: Стилистика Вуковог и данашњег српског књижевног језика

Председавају: Ивана Палибрк, Росица Стефчева

Милош Ковачевић (Београд, Крагујевац)

(Не)супституентност везника „и” и „а” у копулативној употреби

Росица Стефчева (Софија)

Функционисање партикула међутим/обаче у оквиру функционално-семантичке и синтаксичке парадигме адверзативних конектора (на материјалу контрастивне анализе функционисања лексема међутим/обаче у српском и бугарском језику)

Ивана Палибрк (Крагујевац)

Енглески по Вуку? – графостилемски аспект романа *Ридли Вокер*

Јелена Стевановић (Београд)

Расцепљене (cleft) реченице у публицистичком стилу

Јулијана Стевановић (Крагујевац)

Однос парцелације и супстантивног исказа у језику књижевности од Вука до данас

Стефан Тодоровић (Крагујевац)

Декомпоновање глагола у научним полемикама Вука Караџића

Биљана Ристић (Београд)

Песма *Молишва кнеза српског Михаила на брежу морском*

Марија Раковић (Крагујевац)

Модели просте реченице у уџбеницима српског као страног језика за А ниво

Субота, 27. 10. 2018.

9.00–11.30 САЛА ЗА СЕМИНАРЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА

Секција I/6: Српски језик у контрастивним анализама

Председавају: Дејан Каравесовић, Милица Баџић

Дејан Каравесовић (Крагујевац)

Енглеске прогресивне конструкције наспрам српских имперфективних предиката

Милица Баџић (Крагујевац)

Контрастивна анализа жанра онлајн похвала издавача на српском и енглеском језику

Јелена Јосијевић (Крагујевац)

Модел афирмативне лексичко-синтаксичке суперлативности у српском и енглеском језику

Ана Вучићевић (Крагујевац), Александра Савић (Крагујевац)

Експлицитна рефлексивност у приказима српских и енглеских аутора

Нина Манојловић (Крагујевац), Ивана Митић (Ниш)

ВРЕМЕ као *ПРОИЗВОД* у српском и енглеском језику

Ема Живковић (Крагујевац)

Контрастивна анализа именичких сложеница у Вуковом *Српском рјечнику* и Џонсоновом *Речнику енглеског језика*

Валентина Будинчић (Београд)

Епоними као врста посуђеница у српском спортском регистру

Горана Зечевић Крнета (Крагујевац)

Синтаксичко-семантичке особености груписања предлога у савременом шпанском књижевном језику и могућности њиховог превођења на српски језик

Субота, 27. 10. 2018.

12.00–14.30 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА

Секција I/7: Српски језик према другим језицима у Вуково доба и данас

Председавају: Даница Недељковић, Вера Јовановић

Вера Јовановић (Крагујевац)

Глаголска времена као маркери догађајне плуралности у српском и француском језику

Веран Станојевић (Београд)

Неке дискурзивне одлике српских и француских глаголских времена

Јелена Китановић (Крагујевац)

Субјунктив у роману *Трагалац за златом* Жан-Мари Гистав ле Клезиоа и његови преводни еквиваленти

Анђела Васиљевић (Београд)

Француски реформулативни конектори и њихови преводни еквиваленти у српском језику

Даница Недељковић (Крагујевац), Никола Вујчић (Крагујевац)

Употреба геминатних фразема у савременом немачком и српском језику

Јулијана Вулетић Ђурић (Крагујевац)

Граматичке трансформације у говору Срба у Немачкој

Софија Мијовић (Крагујевац)

Номиналне форме ословљавања у романима Бранка Ћопића и њиховим преводима на немачки – употреба лексике за сродство при ословљавању непознатих особа

II КЊИЖЕВНОКУЛТУРОЛОШКИ ДЕО СКУПА

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–15.00 СВЕЧАНА САЛА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА

Секција II/1: Бебе

Председава: Драган Бошковић

Александар Јерков (Београд)

Оно што се не може породити. Пресократизовани смисао хермејеутике: нежељене бебе и бездетност – Андрић и Црњански, или како оправдати немогући наслов једног реферата у којем треба рећи оно што се не може казати чак ни уколико се о томе неко мора запитати

Саша Радовановић (Крагујевац)

Праврлина, деца и небеско царство; хришћанска вера као пракса у Ничеовом тумачењу

Слободан Аничић (Бања Лука)

Дијете – богословски и философски значај

Јован Лазаревић (Београд)

„Заиста вам кажем, ако се не обратити и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско” (Матеј 18, 3-4)

Ivan Majić (Zagreb)

Bog utjelovljen u Djetetu – Sv. Franjo i franjevački kult Djeteta u jaslama

---

Биљана Ђорић Француски (Београд)

Плава беба = господар васељене

Сања Голијанин Елез (Нови Сад)

Илуминација мита о поновном рођењу као естетичко-онтолошка динамика херменеутичке парадигме српске књижевности – од аркадијског почела (идентитета духовности детињства) до религиозног профетизма и есхатолошког говора утопијске дихотомије

Светлана Рајичић Перић (Крагујевац)

Идентитет бебе икс у дистопијама и перформансу

Зоран Поњавић (Крагујевац)

Правни статус зачетог детета

Драган Бошковић (Крагујевац)

Бебе: абортус хуманитета

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–15.00 А5 ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Секција II/2: Бебе

Председава: Марија Лојаница

Јелица Вељовић (Крагујевац)

Јесу ли трансхуманистичке бебе (анти)хумане? О трансформацији Homo sapiens-a

---

Никола Бубања (Крагујевац)

Аутоматизовано звездано опсервационо возило и друге бебе

Марија Лојаница (Крагујевац)

Популарна семиотика: бебе у америчкој краткој прози

Биљана Влашковић Илић (Крагујевац)

Слушкиње и супруге у теорији жртви Маргарет Етвуд

Александра Кастратовић, Мирјана Мићић (Београд)

Слушкињина прича: очи усмерене у дете

Јелена Арсенијевић Митрић (Крагујевац)

Одгој душе у романима Џ. М. Куџија: *Исусово детињство* и *Исусово школовање*

Јасмина Ахметагић (Лепосавић)

Криза адолесценције и(ли) криза хуманитета: *Ловац у жици*

Никола Бјелић (Ниш)

Беба и скандал: беба у савременој француској књижевности

Новица Петровић (Београд)

Потомство Џеферсон ерплејн у свемиру – последњи узлет калифорнијске рокерске контракултуре?

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–20.00 СВЕЧАНА САЛА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА

Секција II/3: Бебе

Председава: Лидија Делић

Снежана Вукадиновић (Нови Сад)

Бебе али хероји: случај Херакла и Марка Краљевића

Славица Гароња Радованац (Крагујевац)

„Чедо пренејако” – мотив ванбрачног детета у српској народној лирској песми и балади

Лидија Делић (Београд)

„На ножу је чедо извадио”. Контровезни статус бебе у усменом фолклору

Драгољуб Перић (Нови Сад)

Вампировић: трансформације фолклорних представа о вампировом детету у српској приповеци XIX, XX и почетком XXI века

Ђорђе Ђурђевић (Крагујевац)

О расту после смрти: саоднос анђела смрти и умирућег детета у Андерсеновој бајци „Анђео”

Анка Симић (Крагујевац)

Рођење као место почетка српске средњовековне хагиографије

Ана Живковић (Крагујевац)

Метафизичке дилеме Јована Суботића у песми „Ембриону”

Биљана Солеша (Ниш)

Слике детињства у приповеци српског реализма

Марија Грујић (Београд)

Човек који (ни)је био дете: *Газда Младен* Борисава Станковића

Вјара Најденова (Пловдив)

Рађање једне националне самосвести или прва искра Препорода – трагом Пајсије *Историје славјано-буџарске*

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–20.00 А5 ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Секција II/4: Бебе

Председава: Биљана Ђорић Француски

Александар Петровић (Београд), Александра Стевановић (Београд)

Симулакрум зачећа

Јована Стевановић (Београд)

Биоетика рађања у роману *Раки* Б. Вонгара и драми *Брзина шаме* Стојана Стива Тешића

Јелена Тодоровић (Крагујевац)

Еурипидова Медеја и њена деца

Јована Николић, Антоније Симић (Нови Сад)

(ПРЕ)натално ЧУДО и чудесно рођење

Дина Липјанкић (Крагујевац)

Уметникове бебе

Неда Срећковић (Крагујевац)

Утроба – тамница која рађа смрт. Чедоморство у драми *Фауст* Ј. В. Гетеа

Катарина Милић (Крагујевац)

Десемантизација поетског дискурса и инфантилност исказа у поезији Жана Тардијеа

Томислав Павловић (Крагујевац)

Врли нови свет у роману *Мршве бебе* Мартина Ејмиса

Бошко Француски (Београд), Биљана Ђорић Француски (Београд)

Како се презива ова беба? Културолошка анализа српских и британских презимена

Субота, 27. 10. 2018.

9.00–12.00 СВЕЧАНА САЛА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА

Секција II/5: Бебе

Председава: Данијела Јањић

Драган Бабић (Нови Сад)

Очеви и деца Првог светског рата у прози Милоша Црњанског и Ернеста Хемингвеја

Ђорђе Радовановић (Крагујевац)

Суицид и зачеће у раној прози Милоша Црњанског

Данијела Јањић (Крагујевац)

Тајна уметничког рођења у *Књизи о Микеланђелу* Милоша Црњанског

Марија Пантовић (Нови Пазар)

(Не)могућност рађања у *Другој књизи Сеоба* Милоша Црњанског

Даница Савић (Крагујевац)

Смрти нема. Има ли рођења?

Часлав Николић (Крагујевац)

Чија је беба 20. век? Патолошка перспектива у *Роману о Лондону* Милоша Црњанског

Оља Василева (Крагујевац)

„Машалах, машалах! Не буди му урока!”

Марија Шљукић (Београд)

Ставање дечака Лазара у свет одраслих у *Причама за децу* Иве Андрића

Милица Алексић (Ниш)

Родитељство у роману *Госпођица* Иве Андрића

Јасмина Теодоровић (Крагујевац)

Простори азила и дисциплински поредак: рађање психијатријске моћи

Субота, 27. 10. 2018.

9.00–12.00 А5 ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Секција II/6: Бебе

Председава: Мирјана Секулић

Милена Нешић Павковић (Крагујевац)

Бити дете после холокауста је (не)допустиво?!

Мирјана Секулић (Крагујевац), Светлана Стевановић (Крагујевац)

Деца Ернана Кортеса – идентитет Мексика

Ксенија Вранеш (Београд)

Кортасарове бебе: Рокамадур и Мануел

Сара Симић (Крагујевац)

Свет одраслих из перспективе наратора-детета на примерима романа *Животи је пред тиобом* Романа Гарија (Емила Ажара) и *Лимени добош* Гинтера Граса

Станислав Томић (Зворник)

Неке философске, социолошке и теолошке рефлексије о мотиву чедоморства у роману *Плодови земље* Кнута Хамсуна

Наташа Јевђевић (Крагујевац)

Томас Бернхард – Рађање је злочин првог реда

Бранка Огњановић (Крагујевац)

Рођење и смрт у драми *Болест или модерне жене* Елфриде Јелинек

Наташа Антонијевић (Крагујевац)

Потомство као казна у роману *Пејто дејте* Дорис Лесинг и драми *Ричард Трећи* Вилијема Шекспира

Ана Ситарица (Београд)

Симболика бебе у Пинтеровој драми *Пејео њејелу*

Никола Поповић (Крагујевац)

Драма одрастања у књизи *Софија се увек облачи у црно* Паола Коњетија

Субота, 27. 10. 2018.

12.00–15.00 СВЕЧАНА САЛА ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА

Секција II/7: Бебе

Председава: Снежана Милосављевић Милић

Снежана Милосављевић Милић, Радослав Ераковић (Ниш)

У потрази за најмлађим јунацима српске књижевности

Маја Медан (Нови Сад)

Потрага за изгубљеним детињством: Милан Дединац и Артур Рембо

Александра Матић (Крагујевац)

(По)рађање цивилизације, човека, језика у роману *Дан шестии* Растка Петровића

Наташа Дракулић (Нови Сад)

Симболика рађања у роману *Дан шестии* Растка Петровића

Александра Секулић (Београд)

Песме (ни)су деца, деца нису песме: О нерођеном Ивана В. Лалића

Миломир Гавриловић (Крагујевац)

Нерођени и изговорени: проблем

Емина С. Перић Комненовић (Крагујевац)

Фетус и репродукција смрти у роману *Вере и завере* Александра Тишме

Соња Веселиновић, Соња Миловановић (Нови Сад)

Тајна рођења: мотив порођаја код савремених српских песникиња

Јелена Младеновић (Ниш)

Искуство мајчинства у *Постељници* Оливере Недељковић

Субота, 27. 10. 2018.

12.00–15.00 А5 ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Секција II/8: Бебе

Председава: Душан Живковић

Павле Ботић (Нови Сад)

Христоликост душе дечије

Анкица Вучковић (Нови Сад)

„Тражим пуно поштовање за грађане растом мање” – позитивна онтологија детињства у култури и уметности друге половине 20. века

Душан Живковић (Крагујевац)

Стилске карактеристике успаванке

Милица Вучковић (Нови Сад)

Одгонетање бебећег света у поезији Тода Николетића

Милош Јоцић (Нови Сад)

Езотерија рођења: рођење, развитак и смрт у интермедијалним књижевним делима Владана Радовановића

Владимир Перић (Крагујевац)

Повратак на почетак: онтологија симулације узрасног реверзибилитета у дијалектичким односима дада(беба)-свет(мајка)

Милан Гровић (Нови Сад)

Чедоморство као узрок духовног преображаја главног јунака у роману *Лушајући Бокељ* Николе Маловића

Нина Б. Марковић (Крагујевац)

Идеја о путовању душе у роману *Савршено сећање на смрти* Радослава Петковића

Катарина Мијаљевић (Крагујевац)

Када човек постаје човек: биолошки, културолошки, друштвено-правно

III МУЗИКОЛОШКИ ДЕО СКУПА

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–15.00 СВЕЧАНА САЛА ДРУГЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Секција III/1: Музика и медији / Јубилеји

Председава: Снежана Николајевић

Марија Ђирић (Крагујевац)

Концерт као медијска форма и примарни вид пласирања музике: контексти и линије развоја

Снежана Николајевић (Крагујевац)

Међусобни утицаји музике и телевизије: телевизијска опера и телевизијски балет

Маја Радивојевић (Крагујевац)

Музичко позориште – музички театар – инструментални театар / нови музички театар: еволуција жанра

Моника Новаковић (Београд)

Између филмске јаве и позоришног сна: интермедиијалност на примеру филма *Свешта позорнице* Чарлија Чаплина

Ерна Делић (Београд)

Смрти у Венецији – интертекстуалност и жанровска хибридизација у делима Мана и Висконтија

Катарина Митић (Београд)

Доова виолина – музика и музички инструмент као „актери” документарног филма о Холокаусту

Катарина Лазаревић Сретеновић (Крагујевац)

‘Нови’ медији и колективно (музичко) памћење

Лука Марковић (Београд)

Отпор и пристајање у музици популарне културе

Ања Лазаревић Коцић (Крагујевац)

Многострука уметничка делатност Леонарда Бернштајна – 100 година од рођења

Дина Војводић (Београд)

Рецепција стваралаштва Љубице Марић сагледана из критичарског угла Петра Бингулца

Драгана Тодоровић (Београд)

Сто година од рођења Боривоја Поповића (1918–2018)

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–20.00 СВЕЧАНА САЛА ДРУГЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ
Секција III/2: Еволутивни процес у музичкој теорији и пракси

Председава: Зоран Божанић

Ивана Вуксановић (Београд)

Генеза музичке семиологије

Гарун Малаев (Београд)

Еволуција, музичка „теорија” и музичка „пракса”

Предраг Репанић (Београд)

Техника релационих стрета у фути дис-мол BWV 853, из *Добро њемперованој клавири* I, Ј. С. Баха

Тања Мијатовић (Београд)

Рађање галантног стила: теоријско-аналитичко сагледавање

Јасна Вељановић (Крагујевац)

Паралела између Скарлатијевих соната и Бахових свитних ставова: допринос еволуцији сонатне форме

Дубравка Јовичић (Београд)

Вода као инспирација у делима за клавир Клода Дебисија

Милена Јовановић (Крагујевац)

Јединство у различитости – питање формалних принципа у *Лирској свити* Албана Берга

Јелена Младеновски (Крагујевац)

Успаванка као оличење спокоја и нежности у уметничкој музици за децу

Биљана Мандић (Крагујевац)

Музика за децу између два светска рата

Сања Пантовић (Крагујевац)

Збирка композиција за клавир четвороручно француског композитора Жана Франсеа: *Пејнаесті поріретіа деце Огистіа Реноара*

Субота, 27. 10. 2018.

12.00–15.00 СВЕЧАНА САЛА ДРУГЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ
Секција III/3: Музичке дисциплине сагледане кроз еволуцију / Дечје музичко стваралаштво

Председава: Јелена Беочанин

Јелена Беочанин (Крагујевац)

Задаци основног и средњег музичког образовања као предуслови савладавања проширено-тоналне и атоналне музике на универзитетском нивоу

Ивана Хрпка Вешковац (Београд)

Руски аутори и професори солфеђа - најмлађима и њиховим родитељима: увод у музичко образовање

Невена Вујошевић (Крагујевац)

Опажање хармонских структура код новорођенчади и њихова афективна реакција на задати музички садржај

Марија Ивановић (Ужице)

Дечје музичко стваралаштво и игра

Јасмина Столић (Вршац)

Менторство као најефикаснији вид диференцијације у раду са музички талентованом децом

Биљана Павловић (Косовска Митровица, Лепосавић)

Улога наставе музичке културе у процесу социјализације ученика основношколског узраста

Јелена Јоковић (Београд)

Деца као чувари народне традиције кроз „народну музичку педагогију” на примеру дечјих трубачких оркестара западне Србије

Борисав Миљковић (Београд)

Улога деце у чувању народне традиције

IV ПРИМЕЊЕНА И ЛИКОВНА УМЕТНОСТ

Петак, 26. 10. 2018.

12.00–15.00 САЛА ЗА СЕДНИЦЕ НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ

Секција IV/1: Newborn Art

Председава: Јелена Атанасијевић

Драгана Васиљевић Томић (Београд), Марија Миловановић (Београд)
Механизми памћења као метод формирања културно просторног идентитета

Бојана Јерковић Бабовић (Београд), Небојша Фотирић (Београд)
Архитектура токова: позиција архитектонске форме између креирања објекта и креирања поруке

Ана Зорић (Београд), Милош Костић (Београд)
Простори мира – рекреација као метод програмске трансформације војне инфраструктуре

Ивана Ракоњац (Београд), Бојана Јерковић Бабовић (Београд)
Флуидност границе отвореног јавног простора

Вања Спасеновић (Београд), Ивана Ракоњац (Београд)
Мапирање културно-историјских амбијенталних целина Београда: применљивост психогеографских метода

Марко Грковић (Крагујевац)
Виртуелна реконструкција античког града Norreum Margi

Јелена Атанасијевић (Крагујевац), Драган Марчетић (Београд)
Smart Cities

Петак, 26. 10. 2018.

17.00–20.00 САЛА ЗА СЕДНИЦЕ НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ

Секција IV/2: Newborn Art

Председава: Војислав Илић

Nikos Arvanitidis (Kosovska Mitrovica), Aleksandra Arvanitidis (Kosovska Mitrovica)
Музеј у доба digitalne umetničke prakse

Војислав Илић (Крагујевац, Приштина), Тамара Стојановић Ђорђевић (Крагујевац)
Информационо-комуникациона технологија и електронско учење као фактори унапређења наставе ликовне културе

Маја Станковић (Крагујевац)
Нивои препознавања у комуникацијској феноменологији дела ликовне уметности – суштина, паралелна стварност или игра речи

Лидија Маринков Павловић (Нови Сад)

Савремено сликарство као плурална уметничка пракса

Неда Радоичић (Београд)

Сензибилност у филму *Salt of the Earth* Вима Вендерса

Драгана Кружић (Београд)

Интердисциплинарност, интермедијалност и интертекстуалност у дјелу Ивана Ладислава Галете

Субота, 27. 10. 2018.

12.00–15.00 САЛА ЗА СЕДНИЦЕ НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ

Секција IV/3: Newborn Art

Председава: Ирена Кнежевић

Миa Арсенијевић (Јагодина)

Не-видљиво присутни: мајка и дете у *Post-Partum Document*-у Мери Кели

Dragan Jakovljevic (Budimpešta)

Perspektive umetničkog stvaranja u eri novih tehnologija

Јована Ђорђевић (Јагодина)

Антиципација савремене интермедијалне уметности у уметничким истраживањима Василија Кандинског

Владимир Ранковић (Крагујевац)

Филм уметника као метауметност – *Mondo Veneziano*, филм Антоана Прима

Милош Ђорђевић (Јагодина)

Феномен смрти као артикулација друштвене реалности у савременој уметности

Ирена Кнежевић (Крагујевац)

Синтеза уметничких стратегија у видео уметности – *Ушће пепела*, видео рад Хуана Мануела Ечеварије

15.30 СВЕЧАНА САЛА РЕКТОРАТА

ЗАТВАРАЊЕ СКУПА

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Матични научни одбор за језик и књижевност

Матични научни одбор за језик и књижевност Министарства просвете, науке и технолошког развоја потврђује да су радови публиковани у зборницима ниже наведених међународних научних скупова, на основу Правилника о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача ("Службени гласник РС" број 24/16, 21/17 и 38/17), верификовани од стране Матичног научног одбора за језик и књижевност као радови категорије М14 (монографска студија/поглавље у књизи М12 или рад у тематском зборнику међународног значаја) почев од 2011. године:

— Међународни научни скуп *Језик, књижевност, уметност*, који организује Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу,

— *Међународни научни састанак слависта у Вукове дане*, који организује Филолошки факултет Универзитета у Београду и Међународни славистички центар,

— Међународни научни скуп *Језик, књижевност, _____* (последња реч у називу се мења у складу са годишњом динамиком скупа), који организује Филозофски факултет у Нишу, и

— Међународни интердисциплинарни симпозијум *Сусрет култура*, који организује Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

Београд, 13. марта 2019.

Председник Матичног научног одбора

Проф. др Милош Ковачевић

